

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 12. septembra 2022

Javno naročanje cepiv proti COVID-19 v EU: pridobljena spoznanja je treba po mnenju revizorjev uporabiti

S prilagojenim centraliziranim sistemom EU za javno naročanje cepiv je EU uspešno ustvarila začetni raznolik portfelj kandidatov za cepivo in zagotovila zadostne odmerke cepiv proti COVID-19. Toda EU je začela proces javnega naročanja pozneje kot Združeno kraljestvo in ZDA. Ko je v prvi polovici leta 2021 prišlo do hudega pomanjkanja dobave, je postalo jasno, da večina pogodb, ki jih je sklenila Evropska komisija, ni vsebovala posebnih določb za obravnavo motenj v dobavi. Evropsko računsko sodišče (Sodišče) je v danes objavljenem posebnem poročilu prišlo do zaključka, da smotrnost procesa javnega naročanja ni bila ustrezno ocenjena. Revizorji ugotavljajo tudi, da Komisija tega procesa še ni preučila ali primerjala, da bi opredelila pridobljena spoznanja za prihodnost, trenutno pa tudi ne načrtuje, da bi svoj sistem javnega naročanja ob pandemiji preizkusila s stresnimi testi ali simulacijami.

„Ali so Komisija in države članice uspešno naročale cepiva proti COVID-19, je zelo upravičeno vprašanje,“ je povedala članica Evropskega računskega sodišča Joëlle Elvinger, ki je vodila revizijo. *„To temo smo izbrali zaradi osrednje vloge cepiv pri odzivu na pandemijo COVID-19, edinstvenega načina sodelovanja EU pri javnem naročanju cepiv in zaradi s tem povezanih odhodkov. Namen ugotovitev Sodišča je prispevati k tekočemu razvoju zmogljivosti EU za pripravljenost in odzivanje na pandemije.“*

Ko se je proces javnega naročanja cepiv v EU sredi leta 2020 začel, ni bilo znano, ali oziroma kdaj bodo cepiva proti COVID-19 prišla na trg. EU je morala ukrepati, preden so bili na voljo jasni znanstveni podatki o varnosti in učinkovitosti kandidatov za cepivo, zato se je odločila podpreti vrsto teh kandidatov ter tako oblikovati začetni portfelj, ki je zajemal različne tehnologije za razvoj cepiv in proizvajalce cepiv. Komisija je do novembra 2021 v imenu držav članic sklenila pogodbe v vrednosti 71 milijard EUR za nakup do 4,6 milijarde odmerkov cepiv proti COVID-19. Te pogodbe so večinoma vnaprejšnji dogovori o nabavi, v okviru katerih si Komisija prek vnaprejšnjih plačil iz proračuna EU s proizvajalci cepiv deli tveganje, povezano z razvojem cepiv, in podpira pripravo ustreznih proizvodnih zmogljivosti.

Pogajanja so potekala skladno s procesom javnega naročanja, določenega v finančni uredbi EU, osrednji del procesa pa so bila predhodna pogajanja, ki so potekala pred pošiljanjem povabila k oddaji ponudb. EU je po tem, ko se je v prvi polovici leta 2021 spoprijemala z velikim pomanjkanjem

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celo poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

dobave dveh proizvajalcev, do konca poletja 2021 zagotovila dovolj odmerkov za cepljenje vsaj 70 % odraslih prebivalcev. Komisija je proizvajalce lahko tožila, kar je v enem primeru tudi naredila. Po navedbah revizorjev pa so pogajalci EU šele po podpisu večine pogodb v celoti analizirali izzive proizvodne in dobavne verige pri proizvodnji cepiv. Pogoji iz pogodb so se s časom razvijali. V pogodbah, podpisanih leta 2021, so tako določbe o ključnih vprašanjih, kot sta časovni raspored dobave in proizvodna lokacija, strožje od tistih iz pogodb, podpisanih leta 2020. Dogovorjeni pogoji se po pogodbah razlikujejo, vse pogodbe vsebujejo le pogoj spoštovanja načel direktive o odgovornosti za proizvode. Države članice so se dogovorile, da bodo zmanjšale tveganja proizvajalcev, povezana z odgovornostjo za škodljive učinke (načelo delitve tveganja v strategiji za cepiva). Določbe v pogodbah, sklenjenih s proizvajalci cepiv proti COVID-19, se razlikujejo od določb iz predpandemične prakse, saj so tokrat države članice prevzele nekatera finančna tveganja, ki jih običajno prevzamejo proizvajalci cepiv.

Komisija je predlagala, da bi se pristop k javnemu naročanju, vzpostavljen za COVID-19, uporabljal tudi za prihodnje zdravstvene krize, vendar niti v dokumentu Komisije niti Sveta o pridobljenih spoznanjih o pandemiji COVID-19 ni bila preučena smotrnost procesa javnega naročanja cepiv, ki ne bi zajemala zgolj njegov splošni izid. Revizorji priporočajo pripravo smernic za javno naročanje ob pandemiji na podlagi pridobljenih spoznanj in izvedbo stresnih testov pristopa EU k javnemu naročanju zdravstvenih protiukrepov, s čimer bi bila EU boljše pripravljena na morebitne podobne izzive v prihodnosti.

Splošne informacije

Javno naročanje cepiv se je delno financiralo iz instrumenta za nujno pomoč v Uniji – finančnega instrumenta, ki ga neposredno upravlja Komisija in ki tej omogoča zagotavljanje podpore v EU v primeru nesreč – in večinoma z neposrednimi prispevki iz proračunov držav članic.

Posebno poročilo 19/2022: *Javno naročanje cepiv proti COVID-19 v EU – Po začetnih izzivih je bilo zagotovljenih dovolj odmerkov, toda smotrnost procesa ni bila ustrezno ocenjena* je na voljo na [spletišču Sodišča](#). Ta revizija je razširitev pregleda Sodišča o [začetnem prispevku EU k javnozdravstvenemu odzivu na COVID-19](#), objavljenega leta 2021.

Kontakt za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224